

Др. сц. Ванда Божих, научни сарадник
Правни факултет, Загреб

Проф. др Жељко Никач,
Криминалистичко-полицијска академија, Београд

КАЗНЕНОПРАВНИ АСПЕКТИ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА КРОЗ ПРИЗМУ ЗАШТИТЕ МАЛОЛЕТНИХ ЖРТАВА*

Апстракт: Рад је посвећен казненоправним аспектима трговине људима с посебним освртом на најрањивију групу жртава – малолетнике и њихову казненоправну заштиту. У првом делу рада указано је на основне појмове и карактеристике кривичног дела трговине малолетним лицима те је, сходно томе, приказан међународноправни оквир заштите права малолетних жртава трговине људима. У другом делу рада наведен је и анализиран национални правни оквир трговине људима, малолетним лицима и децом у казним законодавствима Републике Хрватске и Републике Србије. Средишњи део рада обухвата анализу појавних облика експлоатације малолетних лица те је указано на мере за сузбијање трговине малолетницима и заштиту малолетних жртава. У раду је направљено истраживање и анализа малолетних жртава трговине људима на подручју Хрватске и Србије. Закључна разматрања садрже поједине предлоге *de lege ferenda* с циљем унапређења законског оквира Хрватске и Србије у сузбијању трговине малолетницима те препоруке за унапређење заштите малолетних жртава трговине људима.

Кључне речи: трговина људима, малолетници, казненоправна заштита жртва.

---

* Рад је писан у оквиру потпоре Хрватске закладе за знаност и одобреног пројекта бр.1949. *Multidisciplinary Research Cluster on Crime in Transition - Trafficking in Human Beings, Corruption and Economic Crime*.

Рад је и резултат рада на Пројектима Развој институционалних капацитета, стандарда и процедура за супротстављање организованом криминалу и тероризму у условима међународних интеграција, МПНТР РС бр.179045 и Управљање полицијском организацијом у спречавању и сузбијању претњи безбедности у Републици Србији, КПА, 2015-2019.

1. Увод

Трговина људима (*Trafficking in human beings*) је један од најопаснијих појавних облика организованог криминалитета у савременом друштву. Дуго времена трговина људима није перципирана као кривично дело и на њу се није обраћала потребна пажња. Међутим, с техничко-технолошким развојем друштва и појавом нових облика криминалитета мења се и однос заједнице према криминалитету, јер се дошло до спознаје да је људско друштво озбиљно угрожено експанзијом организованог криминалитета и тероризма.

Као појавни облик организованог криминалитета трговина људима се манифестује у неколико различитих видова искоришћавања, а међу њима најзаступљенији су сексуална и радна експлоатација. Жртве су по правилу младе девојке којима су на преваран начин обећани радни или слични ангажмани у иностранству, а потом су жртве силом или озбиљном претњом свесно држане у стању потчињености и обесправљености. У питању је најкомплекснији вид трговине људима који повлачи и питање добровољног пристанка на проституцију. На стање и кретање трговине људима у великој мери утичу спољни амбијентални чиниоци као што су: економска криза, сиромаштво, незапосленост, корупција, неравноправност полова, дискриминација жена. Унутрашњи чиниоци такође имају значај и односе се пре свега на личност жртве, низак степен образовања, културни ниво заједнице и др. Посебну тежину овом проблему даје чињеница да су жртве углавном младе особе (жене) и у новије вријеме малолетници којима су повређена фундаментална људска права, грађанске слободе и посебно право на живот.

Организатори и извршиоци трговине људима свесно злоупотребљавају тешке материјалне прилике жртава које покушавају побећи од сиромаштва, у потрази за проналаском радног места и бољим животом. Жртве, незапослене жене и девојке, проналазе различите Интернет понуде за посао у иностранству, након чега се упуштају у ризик запослења и приморане су на проституцију и сексуално искоришћавање.¹ Последица тога је да су жртвама ускраћени слобода кретања и комуницирања те друга права и слободе.

У претходном периоду Хрватска, Србија и остале државе из састава некадашње Југославије биле су углавном транзитне државе за трговину младим женама са простора ех социјалистичких земаља, с циљем сексуалне и радне експлоатације у државама крајње дестинације. Временом се позиција Хрватске и Србије променила па су оне данас и државе крајњег одредишта, земље порекла и транзитне земље. Географски положај држава Региона, тежина и последице трговине људима и други разлози били су фактори који су утицали на свест о

---

¹ Trafficking in persons report, june 2016, стр.144., доступно на: <http://www.state.gov/documents/organization/258876.pdf>, (20.04.2017.)

неопходности међународне кривичноправне и полицијске сарадње у борби против трговине људима и осталих облика организованог криминалитета.

Стање и кретање трговине људима данас је више него забрињавајуће. Тако се према Извештају UNODOC (Канцеларија за дроге и криминал) о трговини људима из 2016. године младе жене чине скоро 70% жртава од свеукупног броја.² Порасту трговине људима ради искоришћавања значајно доприноси чињеница да је то, после трговине наркотицима и оружјем, један од најunosнијих послова организованих криминалних група. Према објављеним проценама ILO (Међународна организација рада) годишња зарада од присилног рада и прања новца износи око 150 млрд УС долара, од чега две трећине илегалне зараде потиче од сексуалног изабљивања на комерцијалној основи.³

Према Извештају Европске комисије у ЕУ евидентирано је 15846 "регистрованих жртава" трговине људима (идентификованих и наводних). Трговина људима у сврху сексуалног искоришћавања и даље је најраширенији облик трговине људима (67 % регистрованих жртава). На другом месту је изабљивање радника (21 %), док је преосталих 12 % жртава регистровано као жртве трговине због других облика искоришћавања. Више од три четвртине регистрованих жртава су жене (76 %), а најманје 15 % регистрованих жртава су дјеца. Укупно је у ЕУ-у забележено 4 079 казних предмета и 3 129 осуђујућих пресуда због трговине људима.⁴

2. Трговина људима с посебним освртом на малолетне жртве

2.1. Појам и елементи трговине људима

Појам трговине људима је релативно слично одређен у националној легислативи већине развијених европских држава и темељи се на регулативи прихваћеној у међународним документима. На идентичан начин поступају и земље кандидати за пријем у ЕУ које у фази хармонизације националних прописа са правом ЕУ усклађују и норме кривичног законодавства, па сходо томе и кривично дело трговине људима и његове појавне облике.

Елементи трговине људима су бројни и није их било могуће подробније дефинисати у међународним документима, па се указала потреба да се поједини појмови и појавни облици допунски одреде у националним прописима држава потписница. То се пре свега односи на појмове као што су: отмица, обмана, зло-

² Global Report on Trafficking in Persons 2016, United Nations, New York, 2016, доступно на: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/GLOTIP_2016_full_report.pdf, (20.04.2017)

³ Извештај о борби против трговине људима у спољним односима ЕУ (2015/2340(INI) од 13.06.2016, доступно на: http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2016_0205+0+DOC+XML+V0//HR#title2, (20.04.2017)

⁴ Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, Bruxelles, 19.5.2016. COM(2016) 267 final

употреба положаја, положај и злоупотреба рањивости, присилни рад, ропство, искоришћавање.⁵ То може проузроковати термилошке нејасноће, довести до правних и сличних разлика и посебно до другачије правне квалификације појединих понашања као кривичних дела.

У доктрини и пракси прихваћени су следећи елементи трговине људима:

а) *радња* – врбовање, превоз, трансфер, скривање или прихват особа;

б) *средства* – претња или употреба силе или других облика принуде, отмице, преваре, обмане, злоупотребе власти или положаја беспомоћности, давање или примање исплата или повластица, како би се приволела особе која има контролу над другом особом;

в) *сврха* – искоришћавање, искоришћавање проституисања других особа или друге облике сексуалног искоришћавања, присилни рад или услуге, ропство или праксу сличну ропству, покорност или узимање органа.⁶

Преовлађујући елемент за квалификацију конкретног понашања као кривичног дела су средства која трговци људима користе у извршењу кривичног дела, али узимајући у обзир и остале елементе. У случају деце и малолетника као жртава трговине људима мора се имати у виду да деца нису адекватног узраста, зрелости и свести о наступању последица. Стога се на децу доста лако утиче јер немају довољно животног искуства. Према правном схватању Конвенције СЕ неопходни елементи за постојање кривичног дела трговања људима су комбинација различитих елемената (активности), а не резултат само једног одвојеног деловања.⁷

Мишљења смо како је препознавање кривичног дела трговине људима неопходно још у почетној фази регрутације или трансфера, као врста превенције и то пре него што жртва буде у експлоатацији.

2.2. Међународни правни извори, важнији

Неспорно најважнији међународни документи у овој материји су Протокол за спречавање, сузбијање и кажњавање трговине људима, посебно жена и деце који допуњује Конвенцију УН против транснационалног организованог

⁵ Регионалне смјернице за идентификацију тргованих особа, Приручник за југоисточну Еуропу, Ariadne, Мрежа против трговине људима у југоисточној и источној Европи, 2012, доступно на: http://ariadne.net/pdfs/ARIADNE%20MANUAL_ZENA%20BiH.pdf, (25.04.2017)

⁶ Више у: - Božić V, *Trgovanje ljudskim organima kao oblik organiziranog kriminaliteta*, doktorska disertacija, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2012

⁷ Council of Europe 2005b, Council of Europe convention on action against trafficking in human beings and its explanatory report, CETS No. 197, стр. 38, 75-76, доступно на: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Source/PDF_Conv_197_Trafficking_Erev.pdf, (25.04.2017)

криминала,⁸ затим Конвенција Савета Европе о сузбијању трговине људима⁹ и Конвенција Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања.¹⁰

а) *Протокол за спречавање, сузбијање и кажњавање трговине људима, посебно жена и деце* који допуњује Конвенцију УН против транснационалног организованог криминала, одређује *трговину људима* као врбовање, превоз, трансфер, пружање уточишта и прихват особа, помоћу претње или употребе силе или других облика принуде, отмице, преваре, злоупотребе власти или положаја беспомоћности или давање или примање плаћања или средстава да би се приволела особе која има контролу над другом особом, у сврху изабљивања које укључује искоришћавање проституисања других или других облика сексуалног искоришћавања, присилни рад или услуге, ропство или односе сличне ропству, потчињавање или одстрањивање органа. Пристанак жртве трговине људима на намеравано искоришћавање сматраће се ирелевантним,¹¹ док је пристанак детета без значаја за постојање трговине људима.

Појам експлоатације, минимално, обухвата експлоатацију проституције других лица или друге облике сексуалне експлоатације, затим принудни рад или службу, ропство или однос сличан ропству, *servitut* или уклањање органа.¹²

За кривични поступак од превасходног су значаја одрживи докази, материјални и лични. У том контексту веома је битан сигуран положај жртава трговине људима као потенцијалних сведока у кривичном поступку. То је посебно значајано када су у таквом положају нађу деца и млади. Стога су у чл.24 Конвенције предвиђене мере заштите од могуће одмазде или застрашивања сведока када се у таквој улози нађу жртве трговине људима. Значајно претходно питање односи се на заштиту приватности и заштиту идентитета жртава трговине људи-

⁸ Закон о потврђивању Конвенције УН против транснационалног организованог криминалитета, Протокола за спречавање, сузбијање и кажњавање трговања људима, посебно жена и деце те Протокола против кријумчарења миграната копном, морем и зраком, којима се допуњује Конвенција УН против транснационалног организованог криминалитета, НН, МУ, бр. 14/02, 13/03, 11/04

⁹ Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, Warsaw, 16/05/2005, (ETS br. 197), Закон о потврђивању Конвенције Вијећа Европе о сузбијању трговања људима, НН, МУ, br.7/07

¹⁰ Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, Council of Europe Treaty Series - No. 201, dostupno na: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680084822>, (24.04.2017.)

¹¹ Чл.3.б. Протокола за спречавање, сузбијање и кажњавање трговине људима, посебно жена и деце, (2000), UNTS vol. 2237

¹² Никач Ж, *Важнији међународно-правни извори за сузбијање организованог криминала*, Међународна конференција „Сузбијање организованог криминала као предуслов владавине права“, Институт за упоредно право и фондација Ханс Зајдел, Вршац, 2016, Зборник радова, стр.159-176.

ма, међу којима се предвиђа поверљиво вођење законских поступака у овој материји.¹³

б) Конвенција Савета Европе о сузбијању трговине људима је донета са следећим циљевима: а) спречавање и сузбијање трговине људима, уз гарантирање равноправности полова, б) заштита људских права жртава трговине људима, осмишљавање свеобухватног оквира за пружање заштите и помоћи жртвама и сведоцима, уз гарантовање равноправности полова, као и обезбеђивање ефикасне истраге и кривичног гоњења и в) унапређење међународне сарадње у сузбијању трговине људима.¹⁴

Предмет Конвенције су сви облици трговине људима на националној и наднационалној разини, без обзира да ли је или није повезана са организованим криминалитетом. Конвенција посебно истиче принцип недискриминације у смислу њене примене, коришћења мера заштите и унапређења права жртава без обзира на пол, расу, боју коже, језик, вероисповест, политичко или друго уверење, национално или социјално порекло, припадност националној мањини, имовину, рођење или неки други статус. Конвенција предвиђа конкретна решења у погледу значења појма детета и посебних услова за постојање кривичног дела трговине људима, односно децом као особама које су узраста до 18 година.

Конвенција даље предвиђа мере спречавања трговине људима, сарадње и друге мере, као и мере за заштиту и унапређење права жртава којима се гарантује равноправност полова. Даље следе мере у погледу материјалног казненог права (криминализација, правни институти, одговорност, санкције и мере), а потом одељак у којем су обухваћени истрага, кривично гоњење и процесно право. У завршним деловима следе Међународна и сарадња са цивилним друштвом, механизми за праћење примене (GRETA) и однос према другим међународним правним инструментима.¹⁵

в) Конвенција Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања је успоставила обавезу држава странака да усвоје законске мере како би се кривичноправно санкционисали сексуално злостављање, дечја проституција, дечја порнографија, учешће деце у порнографским наступима, морално искваривање детета и врбовање деце у сексуалне сврхе.¹⁶ Према горе наведеном Протоколу сматраће се трговином људима врбовање, превоз, трансфер, пружање уточишта или прихват неког детета у сврху изабљивања, чак иако је почињено без таксативно наведеног иједног средства као нужног елемента трговине људима¹⁷ и уз напомену да се дететом сматра лице млађе од 18 година.¹⁸

¹³ Никач Ж, *Палермо конвенција и Допунски Протоколи у функцији сузбијања организованог криминала*, Зборник КПА, Пројекат МПНТР, КПА, Бгд.2015, стр.265-290.

¹⁴ Council of Europe Treaty Series – No.197+ Explanatory Report, Warsaw, 2005.

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ Чл.18.-23. *Ibid.*

¹⁷ Чл.3.с. *Ibid.* стр. 319.

з) Положај малолетника у међународним документима је значајно питање са становишта теме рада, па ћемо укратко подсетити на важнија докумената. Најпре наводимо позната међународна докумената општег карактера као што су: Конвенција о ропству (1926), Конвенција Међународне организације рада о принудном раду (1930), Општа декларација о правима човека (1948), Конвенција о сузбијању трговине људима и експлоатације проституције (1949), Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода (1950), Допунска конвенција о укидању ропства, трговине робљем, институција и праксе сличне ропству (1956), Конвенција о укидању принудног рада (1957), Међународни пакт о грађанским и политичким правима (1966), Конвенција УН против транснционалног организованог криминалијета и допунски Протокол за спречавање, сузбијање и кажњавање трговине људима, нарочито женама и децом (2000), Оквир одлука Савета ЕУ о трговини људима (2002) и др.

Од важнијих међународних докумената специјалног карактера значајни су: Конвенција о правима детета (1989), Конвенција о забрани најгорих облика дечијег рада (1999), Факултативни протокол уз Конвенцију о правима детета у погледу укључивања деце у оружане сукобе (2000), Факултативни протокол уз Конвенцију о правима детета о продаји деце, дечијој проституцији и дечијој порнографији (2000).¹⁹ Укратко, највећи број међународних докумената углавном има генерални приступ питањима положаја и заштите деце и младих.

Конвенција УН о правима детета²⁰ је револуционарни документ по питањима остваривања, унапређења и заштите права детета јер на знатно конкретнији начин третира најважнија питања из ове материје. Конвенција иде корак даље јер предвиђа и донекле допунски регулише познате традиционалне групе људских права као што су: економска, социјална, културна, политичка и грађанска права.²¹ У преамбули се истиче да детињству припада посебна брига и помоћ и да дете, у циљу потпуног и складног развоја личности, треба да расте у породичној средини и у атмосфери среће, љубави и разумевања. Значајна су права и обавезе родитеља, других лица и институција у погледу старања о правима и интересима детета која су у функцији заштити малолетних жртава трговине људима на кривично-

¹⁸ Чл.3.д. *Ibid.*

¹⁹ Жарковић М, Илић А, *Кривичноправна заштита малолетних жртава трговине људима*, Правна ријеч, 2009, стр.239-262.

²⁰ Конвенција УН о правима дјетета усвојена је на 44. заседању ГС УН Њујорку (20. 11.1989). У правни сустав некадашње СФРЈ уведена је Законом о ратификацији Конвенције УН о правима дјетета, "Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори" бр. 15/90, а потом у правни сустав РС на основу "Сл. лист СРЈ - Међународни уговори" бр. 4/96 и 2/97. У правни сустав РХ конвенција унета на основу Одлуке о објављивању многостраних међународних уговора којих је РХ странка на темељу нотификација о сукцесији, НН бр.12/93.

²¹ Вучковић-Шаховић Н., *Права детета и међународно право*, Југословенски центар за права детета, Београд, 2000, стр.75.

правном плану. Посебно се истиче заштита деце од свих облика физичког или менталног насиља, повреда или злоупотребе, занемаривања или немарног односа, малтретирања или експлоатације, укључујући и сексуалну експлоатацију. Додајемо да су истакнути забрана и елиминисање најгорих облика дечијег рада које је третирано као веома тежак појавни облик трговања људима.²²

д) *Конвенција УН против трансанционалног организираног криминалијета и допунски Протокол за спречавање, сузбијање и кажњавање трговине људима, нарочито женама и децом* (Палермо, 2000) су први значајнији међународни документи који третирају трговину људима и остала комплементарна питања на савремени кривичноправни начин.²³

Тако се у чл.3 Протокола дефинише трговина људима као врбовање, превозење, пребацивање, сакривање и примање лица, путем претње силом или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примања новца или користи да би се добио пристанак особе која има контролу над другим лицем, у циљу експлоатације.²⁴ Појам експлоатације обухвата злоупотребу ради проституције других лица или друге облике сексуалне експлоатације, принудни рад или службу, ропство или однос сличан ропству и уклањање органа. У овом контексту пристанак жртве на намеравану експлоатацију је ирелевантан, док је пристанак детета без значаја за постојање кривичног дела трговине људима.

За кривични поступак од превасходног су значаја одрживи докази, материјални и лични. У том контексту веома је битан сигуран положај жртава трговине људима као потенцијалних сведока у казненом поступку. То је посебно значајано када су у таквом положају нађу деца и млади. Стога су у чл.24 Конвенције предвиђене мере заштите од могуће одмазде или застрашивања сведока када се у таквој улози нађу жртве трговине људима. Значајно претходно питање односи се на заштиту приватности и идентитета жртава трговине људима, међу којима је поверљиво вођење законских поступака у овој материји.²⁵

2.3. Казнени закон Републике Хрватске

Трговина људима инкриминисана је чл.106. Казненог закона Републике Хрватске.²⁶ Тко упорабом силе или пријетње, обманом, пријеваром, отмицом, злоупорабом власти или тешког положаја или односа овисности, давањем или примањем новчане накнаде или друге користи ради добивања пристанка особе

---

²² *Ibid.* Оп.цит. у нап.20.

²³ Радовић И. et. al., *Трговина људима: приручник за новинаре*, Астра - Акција против трговине људима, Београд, 2008, стр. 10.

²⁴ Оп.цит. у нап.12.

²⁵ Оп.цит. у нап.13.

²⁶ Казнени закон Републике Хрватске, Народне новине бр.125/11, 144/12, 56/15, 61/15

која има надзор над другом особом, или на други начин врбује, превезе, преведе, скрива или прима особу или размјењује или преноси надзор над особом ради искориштавања њезиног рада путем присилног рада или служења, успоставом ropства или њему сличног односа, или ради њезиног искориштавања за проституцију или друге облике spolног искориштавања укључујући и порнографију или за склапање недозвољеног или присилног брака, или ради узимања дијелова њезиног тијела, или ради њезиног кориштења у оружаним сукобима или ради чињења протуправне радње²⁷ казниће се казном затвора од једне до десет година. Истом казном казниће се и тко врбује, превезе, преведе, скрива или прима дијете или размјењује или преноси надзор над дјететом ради узимања дијелова његовог тијела,²⁸ као и тко користи услуге жртве знајући да је она жртва трговања људима.²⁹

Извршилац кривичног дела трговине људима чини ово дело силом, претњом, преваром или отмицом на начин да купи, превезе, преведе, потиче или посредује у куповини Само искориштавање није нужан елеменат овог казненог дела, уколико до њега дође радиће се о отежавајућој околности. Жртва трговине људима није казнено одговорна.

За квалификовани облик кривичног дела, ако је казнено дело почињено према детету или је казнено дело починила службена особа у обављању своје службе или је почињено у односу на већи број особа или је свесно доведен у опасност живот једне или више особа, предвиђена је казна затвора од три до петнаест година.³⁰

Задржавање, одузимање, скривање те оштећење или уништење путних или других исправа о идентитету с циљем омогућавања извршења казненог дела трговине људима, кажњиво је казном затвора до три године.³¹

2.4. Кривични законик Републике Србије

Трговина људима је кривично дело прописано чл. 388. Кривичног законика Републике Србије.³²

Ко силом или претњом, довођењем у заблуду или одржавањем у заблуди, злоупотребом овлашћења, поверења, односа зависности, тешких прилика другог, задржавањем личних исправа или давањем или примањем новца или друге користи, врбује, превози, пребацује, предаје, продаје, купује, посредује у продаји, сакрива или држи друго лице, а у циљу експлоатације његовог рада, принудног рада, вр-

²⁷ Чл.106.st.1. *Ibid.*

²⁸ Чл.106.st.2. *Ibid.*

²⁹ Чл.106.st.4. *Ibid.*

³⁰ Чл.106.st.3. *Ibid.*

³¹ Чл.106.st.5. *Ibid.*

³² Кривични законик Републике Србије, Службени гласник бр. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13 и 108/14, 94/16

шења кривичних дела, проституције или друге врсте сексуалне експлоатације, про-сјачења, употребе у порнографске сврхе, успостављања ропског или њему сличног односа, ради одузимања органа или дела тела или ради коришћења у оружаним су-кобима, казниће се казном затвора од три до дванаест година.³³

Казном затвора од најмање пет година, казниће се извршилац ако је кри-вично дело извршено према малолетнику.³⁴

Квалификовани облик кривичног дела постоји ако је наступила тешка теле-сна повреда неке особе³⁵ и ако је наступила смрт једне или више особа. Прописане ка-зне су у првом случају квалификаторног облика казна затворе најмање десет година, те у другом случају казна затвора од пет до петнаест година. Такође, квалификовани облик постоји у случају ако је дело извршено од стране групе, с предвиђеном казном затвора од најмање пет година.³⁶ Ако је дело извршено од стране организоване кри-миналне групе, предвиђена је казна затвора од најмање десет година.³⁷

Извршилац који зна или је могао знати да је лице жртва трговине људи-ма, па искористи њен положај или другоме омогући искоришћавање њеног по-ложаја ради експлоатације казниће се казном затвора од шест месеци до пет го-дина.³⁸ Ако је реч о малолетном лицу, предвиђена је виша казна затвора и то од једне до осам година.³⁹

У табели под ред.бр.1 дат је упоредноправни приказ инкриминација и кривичних санкција за кривично дело трговине људима у КЗ РХ и КЗ РС.

Табела бр.1. Прописане казне за кривично дело трговине људима према КЗ РХ и КЗ РС⁴⁰

ПРОПИСАНЕ КАЗНЕ ЗА КРИВИЧНО ДЕЛО ТРГОВИНЕ ЉУДИМА		
	Чл.106. КЗ РХ	Чл.388. КЗ РС
Основни облик	1-10 година	3-12 година
Ако је дело учињено према детету	3-15 год.	минимум 5 год.
Ако је дело учињено према ма-лолетнику ⁴¹	1-10 год.	мин.5 год.

³³ Чл.388/1. *Ibid.*

³⁴ Чл.388.st.3. *Ibid.*

³⁵ Чл.388.st.4. *Ibid.*

³⁶ Чл.388.st.5. *Ibid.*

³⁷ Чл.388.st.7. *Ibid.*

³⁸ Чл.388.st.8. *Ibid.*

³⁹ Чл.388.st.9. *Ibid.*

⁴⁰ Božić V, *Comparative legislative analysis of criminal legislation of the Republic of Croatia and the Republic of Serbia in terms of human trafficking as the most brutal violations of fundamental human rights*, Thematic Conference Proceedings of International Significance "Archibald Reiss Days" Vo-lume 1, 2016 ; p.261-277.

Ако је наступила тешка телесна повреда	3-15 год.	5-15 год.
Ако је наступила тешка телесна повреда малолетника	3-15 год.	мин.5 год.
Ако је наступила смрт једне или више особа	3-15 год.	мин.10 год.
Ако је дело почињено од стране групе	-	мин.5 год.
Ако је дело почињено од стране организоване криминалне групе/злочиначке организације	Према чл.329 КЗ РХ тко у саставу злочиначког удружења почини или потакне другога на почињење казненог дјела казнит ће се за дјело за које је прописана горња граница казне 10 или 12 год. казном затвора од 3 до 15 год. односно 15 год. казном затвора од 5 до 20 год.	мин.10 год.
Ако користи услуге жртве за коју зна да је жртва трговине или то омогући	1-10 год.	6 мес -5 год.
Ако користи услуге жртве малолетника за коју зна да је жртва трговине или то омогући	1-10 год.	1-8 год.
Ако је дело починила службена особа у обављању своје службе	3-15 год.	-
Ако је свесно доведен у опасност живот једне или више особа	3-15 год.	-
Ако је дело извршено у односу на већи број особа	3-15 год.	-
Ако с циљем омогућавања извршења дела задржи, одузме, сакрије, оштети или уништи путну исправу или исправу о доказивању идентитета друге особе	до 3год.	-

⁴¹ Према чл.112/9 КЗ РС малолетником се сматра лице које је навршило 14.година, а није навршило 18.година. Према чл.112/10 КЗ РХ наводи се да је малолетно лице оно које није навршило 18.година.

Кажњавање за покушај задржавања, одузимања, скривања, оштећења или уништења путне исправе или исправе о доказивању идентитета друге особе	да	-
Кажњавање за покушај	Према чл.34. КЗ РХ казнит ће се за покушај ако се за казнено дело може изрећи казна затвора од пет година или тежа казна	Према чл.30. КЗ РС казниће се за покушај КД за које се по закону може изрећи казна затвора од пет година или тежа казна
Пристанак жртве на искоришћавање	Није од значаја	Није од значаја

3. Појавни облици трговине малолетним жртвама

Трговина малолетним жртвама има више различитих појавних облика до којих долази експлоатацијом рада жртве путем присилног рада или служења,⁴² успостављања ропског или њему сличног односа, експлоатације за проституцију и полно искориштавање,⁴³ порнографију, склапање недозвољеног или присилног брака, усвајања деце и малолетника, трговине људским органима⁴⁴ као и ради коришћења жртве у оружаним сукобима те чињења противправне радње.

Најчешћи облик искоришћавања малолетника односи се, ипак на првом месту, на сексуалну експлоатацију чије су жртве углавном жене и деца те на радну експлоатацију на другом месту која се, пре свега, односи на искоришћавање радне снаге мушкараца.

У табели под ред.бр.2 приказане су могуће сврхе искоришћавања и облици експлоатације малолетних жртава трговине људима. Сексуална и радна експлоатација сматрају се главним искоришћавањем малолетних жртава те ће се сходно томе, у даљем делу рада указати на облике виктимизације малолетних жртава трговања људима.

⁴² Božić V, *Labor exploitation as the most common form of the crime of trafficking in human beings in spite of the state border control and the labor market*, Collection of Papers, Faculty of Law Niš, 2016, p.335-352.

⁴³ Božić V, *Suzbijanje seksualne eksploatacije kao vodećeg oblika trgovanja ljudima u funkciji zaštite prava na život i temeljnih ljudskih prava*, Pravni život, časopis za pravnu teoriju i praksu, 2016, 583 1-780; str.267-288.

⁴⁴ Božić V, *Kaznenopravni problemi transplantacije dijelova ljudskog tijela suočeni s ilegalnim tržištem ljudskih organa*, Hrestomatija hrvatskoga medicinskog prava, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2016, Poglavlje u knjizi, Presađivanje dijelova ljudskog tijela, str.625-657.

Табела бр 2. Сврхе искоришћавања и облици експлоатације малолетних жртава трговања људима

СВРХЕ ИСКОРИШЋАВАЊА	ОБЛИЦИ ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ
<i>Сексуална експлоатација</i>	Проституција
	Полно искоришћавање
	Дечја порнографија
	Педофилија
<i>Радна експлоатација</i>	Присилни рад
	Служење
	Просјачење
	Ропски и њему сличан однос
<i>Злоупотреба породичног стања</i>	Недозвољени брак
	Присилни брак
	Усвојање
<i>Криминална и конфликтна експлоатација</i>	Чињење противправне радње
	Коришћење у оружаним сукобима

Једни од главних фактора који утичу на подложност виктимизацији малолетних лица трговини људима јесу сиромаштво породица и средине из које долазе, насиље и злостављање у породици, зависност од алкохола, дрога и друге врсте зависности, занемаривање деце те одрастање и васпитање деце без родитељске подршке. Неразвијене земље и државе у транзицији више се сусрећу с овом пошасту, нарочито уколико је у одређеној држави присутно плодно тло за развој илегалних делатности, примера ради, ако постоје потреба за јефтиним радном снагом, војне операције и оружани сукоби. Малолетене особе и деца⁴⁵ врло често се користе за чињење противправних радњи с обзиром на чињеницу да не подлежу кривичноправној одговорности. Тако су забележени бројни случајеви искоришћавања деце и малолетних лица за трговину дрогом, при чему жртве пролазе вишеструку вуктимизацију, док велики број жртава постану и сами конзументи.⁴⁶

⁴⁵ Дете је особа која није навршила осамнаест година живота, чл.87.ст.7. КЗ РХ
 Дететом се сматра лице које није навршило четрнаест година, чл.112.ст.8.КЗ РС
 Дететом се сматра свако људско биће млађе од 18 година (Конвенција УН о правима детета, Породични закон РС)

⁴⁶ Више: оп.цит. у нап.19.

4. Анализа стања трговине малолетницима

4.1 Подручје Републике Србије

У табели под ред.бр 3. приказан је укупан број жртава трговине људима на подручју Републике Србије у осмогодишњем периоду, од 2005 до 2012. године. Највише идентификованих жртава бележи 2009 година (127), док је најмањи број жртава забележен 2005 године (53). Највећи број малолетних жртава трговине људима евидентиран је 2009. године (58), а најмањи број малолетних жртава идентификовано је у 2006. години (11).

Табела бр 3. Жртве трговине људима у Србији 2005-2012. године⁴⁷

Подаци Службе за координацију заштите жртава трговине људима	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Укупно идентификованих жртава	53	56	60	55	127	89	88	79
Држављани Србије	32	41	48	49	114	85	73	65
Страни држављани	21	15	12	6	13	4	15	14
Пунолетни	42	23	35	25	69	47	62	46
Малолетни	11	33	25	30	58	42	26	33
Жене	53	54	51	48	104	80	56	61

Према подацима Центра за заштиту трговине људима, у 2016. години идентификовано је укупно 55 жртава трговине људима, што је у односу на претходну годину, повећање за 37%. У табели под ред.бр.4. приказане су врсте експлоатације жртава трговине људима према полу и старости.⁴⁸ Од укупног броја жртава (55), 38,18% (21 жртва) била је малолетна. Најчешћи облик искоришћавања малолетних особа женског пола је сексуална експлоатација, док су у већем броју забележени и случајеви вишеструког искоришћавања. Малолетна лица мушког пола углавном су радно експлоатисана те принуђена на вршење кривичних дела, док су пунолетна лица мушког пола искључиво радно експлоатисана.

⁴⁷ Astra-anti trafficking action: Статистика о трговини људима у Србији и у свету, доступно на: <http://www.astra.rs/statistika-o-trgovini-ljudima-u-srbiji-i-u-svetu/>, (15.04.2017.)

⁴⁸ Центар за заштиту жртава трговине људима: Основни статистички извештај о идентификацији жртава трговине људима за 2016 годину

Табела бр 4. Идентификоване жртве трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу

Врста експлоатације	Ж < 18	Ж >18	М < 18	М > 18	Укупно
Сексуална	7	22	-	-	29
Радна експлоатација	-	-	1	6	7
Принуда на брак	3	1	-	-	4
Принуда на просјачење	1	-	-	-	1
Нелегално усвојење	2	-	-	-	2
Принуда на вршење кривичних дела	-	-	1	-	1
Вишеструка	6	5	-	-	11
Укупно	19	28	2	6	
Свеукупно					55

4.2. Подручје Републике Хрватске

У табели под ред. бр.5 приказан је број идентификованих жртава трговине људима према узрасту и полу у протеклом трогодишњем периоду. У наведене три године идентификовано је 94 жртава од чега су 34 жртве биле малолетне. Осетно је већи број жена као малолетних жртава трговине људима, док је малолетника мушког пола свега 5 у три претходне године. Највише идентификованих малолетних жртава евидентирано је у 2014. години.

Табела бр 5. Жртве трговине људима у 2014., 2015. и 2016. години према узрасту и полу⁴⁹

2014. година	М	Ж	2015. година	М	Ж	2016. година	М	Ж
0-18	4	18	0-18	-	4	0-18	1	6
19-30	5	13	19-30	-	17	19-30	1	4
31-40	1	2	31-40	-	9	31-40	1	2
41-50	-	-	41-50	-	6	41-50	-	1
Остало	2	2	Остало	-	2	Остало	-	3
Укупно	12	25	Укупно	-	38	Укупно	3	16

⁴⁹ Хрватски црвени криж: Трендови тргованја људима људима у Републици Хрватској за раздобље од 2014. до 2016. године., доступно на: http://www.hck.hr/upload_data/txt_editor/Azil%20i%20migracije/Trgovanje%20ljudima/facts%20and%20figures.pdf, (15.04.2017.)

5. Закључна разматрања

Сексуална и радна експлоатација најчешћи су облици трговине људима, а њихове жртве пре свега су жене, малолетници и деца. У питању су кривична дела против човечности и људског достојанства која су у последње две деценије попримила неслућене размере. Проблем добија још више на значају услед актуелних илегалних миграција које се одвијају у Европи као последица ратних сукоба у Сирији, Ираку, Авганистану и другде. Миграције су такође плод транзиције у некадашњим социјалистичким и другим неразвијеним државама чије су последице сиромаштво, незапосленост, недостатак инвестиција, неравноправност полова.

Посебно осетљиве жртве кривичног дела трговине људима су жене, малолетници и деца сексуално експлоатисана. У оваквим ситуацијама нужан је свеобухватан и мултиагенцијски приступ који обухвата комплетну помоћ, заштиту и сигурност, гаранције тајности персоналних и других података у свим фазама поступка, а све са циљем бржег опоравка и интеграције/реинтеграције жртве у друштво. Помоћ жртвама и смештај у склоништа те други видови заштите нису увек компатибилни потребама жртава, па се мора трагати за одрживим механизмима подршке.

Незаобилазно питање борбе против трговине људима је адекватан легислативни оквир на међународном и националном плану. На нивоу УН и СЕ донето је више значајних међународних докумената које су државе потписнице ратификовале и уградиле у национална законодавства. Република Хрватска као члан ЕУ већ је ускладила национално законодавство са правом Уније и правним стандардима Европског суда за људска права, док је Република Србија аплицирала за пријем у ЕУ и у фази је испуњења услова из приступних поглавља.

У функцији заштите жртава трговине људима, посебно жртва сексуалног искоришћавања, велики значај има криминалистичко-оперативни рад припадника полиције и других лица за примену закона (*law enforcement man*). Специјално едуковани припадници полиције прате начине извршења (*modus operandi*) трговине људима и комплементарних кривичних дела, посебно нове технике и модалитете врбовања жртава (Интернет, јавно оглашавање) са циљем спречавања извршења нових кривичних дела. Такође, велики значај имају јавне кампање и научна (стручна) истраживања која имају за циљ не само изучавање феномена трговине људима, већ и подизање општег нивоа свести грађана о проблему трговине женама (девојкама), малолетницима и децом. На ширем плану посебно је важна међународна билатерална, регионална и мултилатерална сарадња држава у борби против трговине људима.

Највећи проблем представља идентификација жртава трговине људима, посебно када је реч о деци и малолетницима. Наведено из разлога што их је лако регрутовати, а могуће их је и заменити. Малолетници и деца као социјално рањиве групе имају велики ризик од даље трговине људима, те вишеструке вик-

тимизације. Примера ради, с једне стране, постоји трговина људима са циљем радног и сексуалног искоришћавања, а с друге стране актуелно је и искоришћавање за вршење кривичних дела у контексту производње и продаје наркотика. Са њима се неретко поступа као да су извршиоци кривичних дела, а не жртве.

Мишљења смо да борба против трговине људима, посебно жена и деце, може бити много делотворнија *de lege ferenda* новелама легислативног оквира, затим "нултом толеранцијом" у погледу кривичног прогона организатора и извршилаца кривичног дела трговине људима, раном идентификацијом жртава трговине људима и, на крају, развијањем одрживог механизма подршке који обухвата психолошку, правну, материјалну и сваку другу помоћ жртвама.

Литература

- Astra-anti trafficking action: Статистика о трговини људима у Србији и у свету, <http://www.astra.rs/statistika-o-trgovini-ljudima-u-srbiji-i-u-svetu/>
- Božić V, *Trgovanje ljudskim organima kao oblik organiziranog kriminaliteta*, doktorska disertacija, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2012.
- Božić V, *Comparative legislative analysis of criminal legislation of the Republic of Croatia and the Republic of Serbia in terms of human trafficking as the most brutal violations of fundamental human rights*, Thematic Conference Proceedings of International Significance "Archibald Reiss Days" Volume 1, 2016, p.261-277.
- Božić V, *Labor exploitation as the most common form of the crime of trafficking in human beings in spite of the state border control and the labor market*, Collection of Papers, Faculty of Law Niš, 2016, p.335-352.
- Božić V, *Suzbijanje seksualne eksploatacije kao vodećeg oblika trgovanja ljudima u funkciji zaštite prava na život i temeljnih ljudskih prava*, Pravni život, časopis za pravnu teoriju i praksu, 2016, 583 1-780, str.267-288.
- Božić V, *Kaznenopravni problemi transplantacije dijelova ljudskog tijela suočeni s ilegalnim tržištem ljudskih organa*, Hrestomatija hrvatskoga medicinskog prava, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2016, Poglavlje u knjizi, Presađivanje dijelova ljudskog tijela, str.625-657.
- Вучковић-Шаховић Н., *Права детета и међународно право*, Југословенски центар за права детета, Београд, 2000.
- Global Report on Trafficking in Persons, 2016, United Nations, New York, 2016, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/GLOTIP_2016_full_report.pdf.
- Жарковић М, Илић А, *Кривичноправна заштита малолетних жртава трговине људима*, Правна ријеч, 2009, стр.239-262.
- Закон о потврђивању Конвенције УН против транснационалног организираног криминалитета, Протокола за спрјечавање, сузбијање и кажњавање трговања људима, посебице жена и дјеце те Протокола против кријумчарења миграната копном, морем и зраком, којима се допуњује Конвенција Уједињених народа против транснационалног организираног криминалитета, НН, МУ, бр. 14/02, 13/03, 11/04.
- Извештај о борби против трговине људима у спољним односима ЕУ (2015/2340(INI), 2016, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-20160205+0+DOC+XML+V0//HR#title2>
- Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, Bruxelles, 19.5.2016. COM(2016) 267 final
- Конвенција УН о правима детета усвојена је на 44. заседању ГС УН Њујорку (20. 11.1989). У правни систем некадашње СФРЈ уведена је Законом о ратификацији Конвенције УН о правима

детета, "Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори" бр. 15/90, а потом у правни систем РС на основу "Сл. лист СРЈ - Међународни уговори" бр. 4/96 и 2/97. У правни систем РХ конвенција унета на основу Одлуке о објављивању многостраних међународних уговора којих је РХ странка на темељу нотификација о сукцесији, НН бр.12/93.

- Никач Ж, *Важнији међународно-правни извори за сузбијање организованог криминала*, Међународна конференција "Сузбијање организованог криминала као предуслов владавине права", Институт за упоредно право и фондација Ханс Зајдел, Вршац, 2016, Зборник радова.
- Никач Ж, *Палермо конвенција и Допунски Протоколи у функцији сузбијања организованог криминала*, Зборник КПА, Пројекат МПНТР, КПА, Бгд.2015.
- Протокол за спречавање, сузбијање и кажњавање трговине људима, посебно жена и деце, (2000), UNTS vol. 2237.
- Радовић И. et. al., *Трговина људима: приручник за новинаре*, Астра - Акција против трговине људима, Београд, 2008.
- Регионалне смјернице за идентификацију тргованих особа, Приручник за југоисточну Еуропу, Ariadne, Мрежа против трговине људима у југоисточној и источној Европи, 2012, доступно на: http://ariadnet.net/pdfs/ARIADNE%20MANUAL_ZENA%20BiH.pdf
- Trafficking in persons report, june 2016, <http://www.state.gov/documents/organization/258876.pdf>
- Центар за заштиту жртава трговине људима: Основни статистички извештај о идентификацији жртава трговине људима за 2016 годину
- Council of Europe 2005b, Council of Europe convention on action against trafficking in human beings and its explanatory report, CETS No.197. http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Sources/PDF_Conv_197_Trafficking_Erev.pdf
- Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, Warsaw, 16/05/2005, (ETS br. 197), Закон о потврђивању Конвенције Вијећа Европе о сузбијању трговања људима, НН, МУ, br.7/07
- Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, Council of Europe Treaty Series - No.201. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680084822>
- Council of Europe Treaty Series – No.197+ Explanatory Report, Warsaw, 2005.
- Хрватски црвени криж: Трендови трговања људима у Републици Хрватској за раздобље од 2014. до 2016. године. http://www.hck.hr/upload_data/txt_editor/Azil%20i%20migracije/Trgovanje%20ljudima/facts%20and%20figures.pdf,

Др. сц. Ванда Божић
Проф. др Жељко Никач

CRIMINAL LAW ASPECTS OF TRAFFICKING THROUGH PERSPECTIVE OF THE PROTECTION OF MINOR VICTIMS

Abstract: This paper is devoted to criminal justice aspects of trafficking in persons with special emphasis on the most vulnerable group of victims - and their juvenile criminal enforcement. In the first part of the paper points to the basic concepts and characteristics of the crime of trafficking in underage and, consequently, dis-

played international legal framework to protect the rights of trafficked minors. The second part is listed and analyzed the national legal framework of trafficking in minors and children in the criminal legislation of the Republic of Croatia and the Republic of Serbia. The central part of the work includes the analysis of all forms of exploitation of minors and, according to the forms of exploitation, pointed to measures to combat trafficking in minors and the protection of underage victims. The paper explores and number, and an analysis of minor victims of human trafficking in the area of Croatian and Serbian. Concluding remarks contain certain the proposals de lege ferenda with the aim of improving the legal and institutional framework, Croatian and Serbian in combating trafficking in minors as well as recommendations to improve the protection of minor victims of human trafficking.

Keywords: *human trafficking, juvenile, criminal protection of victims.*

УДРУЖЕЊЕ ЗА МЕЂУНАРОДНО КРИВИЧНО ПРАВО
INTERNATIONAL CRIMINAL LAW ASSOCIATION

ТРАДИЦИОНАЛНА
ТЕМАТСКА МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЈА

ПРИНЦИП ВЛАДАВИНЕ ПРАВА

intermex
Software & Communication

Тара, 14-18. јун 2017. године

САДРЖАЈ

1. **Проф. др Миленко Крећа**
ПРИНЦИП ВЛАДАВИНЕ ПРАВА У ЈУРИСПРУДЕНЦИЈИ
МЕЂУНАРОДНОГ СУДА ПРАВДЕ – RES IUDICATA
У СПОРУ СР ЈУГОСЛАВИЈЕ / СРБИЈЕ И БОСНЕ
И ХЕРЦЕГОВИНЕ 13

Professor PhD Milenko Kreća, Topic: The principle of the rule of law
in the jurisprudence of the International Court of Justice - res judicata
in dispute SR Yugoslavia / Serbia and Bosnia and Herzegovina 26
2. **Акад. Владо Камбовски**
УЛОГА МЕЂУНАРОДНОГ КАЗНЕНОГ ПРАВА У ЈАЧАЊУ
ПРИНЦИПА ВЛАДАВИНЕ ПРАВА 28

Academician Professor PhD Vlado Kambovski, Topic: The role
of international criminal law to strengthen the rule of law 41
3. **Проф. др Сreto Ного**
ТУМАЧЕЊЕ ПРАВНЕ НОРМЕ 42

Professor PhD Sreto Nogo, Topic: Interpretation of legal norms 54
4. **И.М. Рагимов**
ФИЛОСОФСКИ ВОПРОС О ПРАВЕ НА СМЕРТНУЮ КАЗЊ 55
5. **А.И. Коробеев**
ПРИНЦИПИ УГОЛОВНО-ПРАВОВОЈ ПОЛИТИКИ
И УГОЛОВНОГ ПРАВА РОССИИ (СКВОЗЬ ПРИЗМУ
ПРИНЦИПА ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА) 66

Professor PhD Aleksandar Korobejev, Topic: The principle of the rule
of law and criminal law and criminal policy of Russia in the light
of the rule of law
6. **Др Милан Шкулић**
НАЧЕЛО ЗАКОНИТОСТИ И ПРИНЦИП КРИВИЦЕ
У КРИВИЧНОМ ПРАВУ КАО СЕГМЕНТИ ПРАВНЕ ДРЖАВЕ 78

Professor PhD Milan Škulić, Topic: The principle of legality and the
principle of guilt in criminal law as well as segments of the rule of law 109

7. **Jie Zhang**
СИТУАЦИЈА РАЗВИТИЈА ТЕРРОРИЗМА
И ПРАВОПРИМЕНИТЕЛНАЈА ПРАКТИКА ПОЛИЦИЈЕ КИТАЈА
В БОРЬБЕ С ТЕРРОРИЗМОМ ДЛЯ ОХРАНЫ РАМКИ "ОДИ
ПОЯС –ОДИН ПУТЬ" ИНИЦИАТИВЫ 112
Professor PhD Jie Zhang, Topic: The situation of the development of
terrorism and the law enforcement practice of the Chinese police in the
fight against terrorism to protect the framework of "Odi Belt-One Way"
initiative Judge of the constitutional court
8. **Мр Томислав Стојковић**
ВЛАДАВИНА ПРАВА И НЕПРИСТРАСНОСТ СУДСТВА 118
Tomco Stojović, Topic: The rule of law and impartiality of the judiciary 131
9. **Ю. В. Голик**
ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА И УГОЛОВНЫЙ ЗАКОН 132
Professor PhD Juri Golik, Topic: Rule of Law as an Ideal Principle
of Legal and Political Philosophy 141
10. **Проф. др Драган Батавельић**
ВЛАДАВИНА ПРАВА КАО ИДЕАЛ ПРАВНЕ
И ПОЛИТИЧКЕ ФИЛОЗОФИЈЕ 143
Professor PhD Dragan Bateveljić, Topic: The rule of law
as an ideal legal and political philosophy
11. **Бабурић Сергей Николаевич**
ВЕРХОВЕНСТВО И ИНТЕГРАТИВНОСТ ПРАВА КАК
НЕОБХОДИМОЕ УСЛОВИЕ УСПЕШНОСТИ МЕЖГО
СУДАРСТВЕННОЙ ИНТЕГРАЦИИ ПОСЛЕСОВЕТСКОГО
ПРОСТРАНСТВА 156
Professor PhD Sergej Baburin, Topic: Integrative rule of law as
a necessary precondition for successful inter-state integration i
n the post-Soviet space 165
12. **Dr. Olga Siegmunt**
SYSTEMVERTRAUEN: VERTRAUEN IN DIE POLIZEI 166
Professor PhD Olga Zigmund, Topic: System of trust: trust in the police
13. **Дук Ю.И.**
РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ СОБЛЮДЕНИЯ
ПРИНЦИПА ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА 168
Professor Jurij Djuk, Topic: Regional characteristics of the rule of law

14.	Доц. др Мирослав Баљак ЗАШТИТА ПРАВА ИЗБЕГЛОГ СТАНОВНИШТВА	173
	PhD Miroslav Baljak, Topic: Protecting the rights of refugees	182
15.	И.Я. Козаченко ПРОБЛЕМЫ НРАВСТВЕННОСТИ УГОЛОВНОГО ЗАКОНА	184
	Professor PhD Ivan Kozachenko, Topic: About the moral issues of the Criminal Code	
16.	Коняхин Владимир Павлович ИСТОЧНИКИ, СИСТЕМА И ПРИНЦИПЫ МЕЖДУНАРОДНОГО УГОЛОВНОГО ПРАВА	190
	Professor PhD Konjahin Vladimir Pavlovič, Topic: Sources, system and principles of international criminal law	
17.	Н.А. Лопашенко О ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ ГРАНИЦАХ И ПОНЯТИИ ПРИНЦИПА СПРАВЕДЛИВОСТИ В УГОЛОВНОМ ПРАВЕ	197
	Professor PhD Nataša A. Lopašenko, Topic: About the legal limits and the concept of the principle of justice in criminal law	
18.	Минязева Т.Ф КОГДА НОРМА ПРАВА НЕ РЕАЛИЗУЕТ ПОСТАВЛЕННЫЕ ЦЕЛИ?	205
	Professor PhD Tatjana F. Minjazeva, Topic: When the rule of law does not achieve the set objectives?	
19.	Л.В. Иногамова-Хегай ПРИНЦИПЫ ЗАКОННОСТИ И СПРАВЕДЛИВОСТИ КАК ОТРАЖЕНИЕ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В РОССИЙСКОМ УГОЛОВНОМ ПРАВЕ И ПРАВОПРИМЕНЕНИИ	214
	Professor PhD Ljudmila Inogamova-Khegai, Topic: The principles of law and justice as a reflection of the rule of law in the Russian criminal law and law enforcement	
20.	Prof. dr Branko Vukčević, Prof. dr Vesna Vučković PRINCIP ZAKONITOSTI U KRIVIČNOM PRAVU.....	222
	Professor PhD Vesna Vučković and Professor PhD Branko Vučković, Topic: The principle of legality in criminal law	234
21.	D. N. Sergeev IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE OF SUPREMACY OF LAW IN RUSSIAN CRIMINAL LAWMAKING	235

22. Гордана Ђурић	
ПРИНЦИП ВЛАДАВИНЕ ПРАВА - СА ОСВРТОМ НА УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ИЗ 2006	246
Gordana Djuric, president of the higher court, Topic: The principle of the rule of law - with regard to the Constitution of the Republic of Serbia	253
22. Доц. др Александар В. Гајић	
ДУЖНОСТ БРАНИЛАЦА ДА НЕ НАРУШАВАЈУ РЕПУТАЦИЈУ МЕЂУНАРОДНИХ КРИВИЧНИХ СУДОВА И ТРИБУНАЛА	255
PhD Aleksandar V. Gajić, Topic: The duty of counsel to not impair the reputation of international criminal courts and tribunals	267
23. Доц. др Драгана Лазич	
ИНСТИТУЦИОНАЛНА И ПЕРСОНАЛНА НЕЗАВИСНОСТ СУДСТВА КАО ГАРАНТ ВЛАДАВИНЕ ПРАВА	268
PhD Dragana Lazić, Topic: Institutional and personal independence of the judiciary as a guarantor of the rule of law	277
24. Изет Суловић, Др Аладин Шемовић	
РАСТЕР ПРЕТРАГА ПОДАТАКА – ПОЈАМ И ПРАВНА РЕГУЛАТИВА	278
25. Др Емир Ћоровић and , Аднан Баџићанин	
УТИЦАЈ ПРАКСЕ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА НА ОДНОС ИЗМЕЂУ КРИВИЧНИХ ДЕЛА И ПРЕКРШАЈА	290
PhD Emir Ćorović and Adnan Bačićanin, Topic: The influence of practice of European Human Rights Court on relationship between criminal acts and delict	304
26. Мирјана Поповић	
ПРИНЦИП ВЛАДАВИНЕ ПРАВА И ЗАКОНИТОСТ ОТКАЗА	305
Msc Mirjana Popović, Topic: The principle of the rule of law and the legality of the cancellation	313
27. Мр Миодраг Вуковић, Миљкан Карличич	
ПРАВНА СИГУРНОСТ У ПОРЕСКОМ ПОСТУПКУ	315
Miodrag Vuković and Miljkan Karličić, lawyers, Topic: Legal certainty in the tax procedure	329
28. Сузана Николић	
ПРИНЦИПИ ОТКРИВАЊА ДРОГЕ И КРИЈУМЧАРЕЊА ДРОГЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	330
Suzana Nikolić, Topic: The principle of detection drugs and drug trafficking in Serbia	341

29. Ратомир Антоновић, УТИЦАЈ КОРУПЦИЈЕ НА ПРИНЦИПЕ ВЛАДАВИНЕ ПРАВА	342
Msc Ratomir Antonović, Topic: The impact of corruption on the principles of the rule of law	359
30. Доц. др Срђан Алексић, Славко Милојковић РАТ КАО ЕКОЛОШКА КАТАСТРОФА И ПСИХОЛОШКЕ ПОСЛЕДИЦЕ	360
Lawyer Phd Srđan Aleksić and Slavko Milojković, Topic: War as an environmental disaster and psychological consequences	367
31. Марко З. Пушица ВЛАДАВИНА ПРАВА, НЕПОШТОВАЊЕ ОДЛУКЕ УСТАВНОГ СУДА О НЕЗАКОНИТОСТИ СПРОВОЂЕЊА ПОЈЕДИНИХ ИЗБОРНИХ РАДЊИ НА ПОДРУЧЈУ АП КИМ И ЊЕНИ КРИВИЧНОПРАВНИ АСПЕКТИ	369
Pušica Marko, Rule of law, violating the Constitutional Court on the illegality of the implementation of certain electoral activities in AP KIM ITS Criminal law aspects	390
32. Вељко Ракић ПОЈАМ И ДРУШТВЕНИ ЗНАЧАЈ ВЛАДАВИНЕ ПРАВА	391
Msc Veljko Rakić, Topic: Concept and social importance of the rule of law	397
33. Доц. др Бојана Лакићевић-Ђурановић ВЛАДАВИНА ПРАВА КАО ПРЕДУСЛОВ ЗА ЧЛАНСТВО ЦРНЕ ГОРЕ У ЕУ	398
PhD Bojana Lakićević – Đuranović: Rule of law as a prerequisite for membership of Montenegro in EU	402
34. Душан Дакић ПОЛОЖАЈ ОКРИВЉЕНОГ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ ПРЕД МЕЂУНАРОДНИМ И ДОМАЋИМ СУДОМ И ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ	404
Dušan Dakić: The position of the defendant in criminal proceedings before international and national courts and the right to a fair trial	
35. Dr. Silvia Signorato, PhD The contribution of Directive UE 2016/680 in the implementation of an area of freedom, security and justice: potential and challenges	417

Садржај

---

36. **Др.сц. Ванда Божић, Проф. др Жељко Никач**
КАЗНЕНОПРАВНИ АСПЕКТИ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА
КРОЗ ПРИЗМУ ЗАШТИТЕ МАЛОЛЕТНИХ ЖРТАВА 429
Vanda Božić and Željko Nikač, Topic: Criminal law aspects
of trafficking through perspective of the protection of minor victims 446
37. **Проф. др Зоран Павловић**
МИГРАЦИЈЕ КАО БЕЗБЕДНОСНИ И КРИВИЧНОПРАВНИ
ИЗАЗОВ 448
Zoran Pavlović, Topic: Migrations as a security challenge from
the penal law perspective 458
38. **Радомир Мунижаба, Доц. др Александар Р. Ивановић**
(НЕ)ДОСТУПНОСТ ОКРИВЉЕНОГ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ
- СТАЊЕ У ПРАКСИ 459
Radomir Munizaba and PhD Aleksandar R. Ivanovic, Topic:
(Un)Availability of the defendant situation in practice 470